

Istupanje prvog potpredsednika Vlade i ministra spoljnih poslova Republike Srbije Ivica Dačića na sednici Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija posvećenoj radu UNMIK-a:

„Poštovana gospođo predsednice,
Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,
Dame i gospodo,

Dozvolite mi da se zahvalim generalnom sekretaru gospodinu Guterešu i njegovom specijalnom predstavniku i šefu UNMIK-a gospodinu Taninu na podnetom Izveštaju i posvećenom angažmanu na sprovođenju mandata koji je Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija rezolucijom 1244 (1999) poverio UNMIK-u.

Biću potpuno otvoren i direktan sa vama. Već duže vreme pojedine članice SB zalažu se za smanjenje dinamike izveštavanja i održavanja sastanaka posvećenih UNMIK-u, a neke se zalažu i za promenu formata i zatvaranje sastanaka. Čule su se ovde i radikalnije ideje o potrebi ukidanja misije, promeni njenog mandata, transformisanju UNMIK-a u političku misiju itd. Mi razumemo pojedine argumente koji prate ove zahteve, da je agenda SB preopterećena, da je kriza u Siriji ili Jemenu neuporediva sa situacijom na Kosovu i Metohiji, ali zamolio bih vas da i vi pažljivo saslušate naše argumente i razmislite o njima.

Situacija se na Kosovu i Metohiji promenila od 1999. ali ona je daleko od idealne i ako pogledamo bilo koji od prethodnih izveštaja generalnog sekretara o radu UNMIK-a od 1999. do danas, jasno je da se ne radi o "mladoj demokratiji" i „multietničkom društvu" koje se povremeno suočava sa ponekim izazovom kako neki pokušavaju da je predstave. Ovi izveštaji i situacija na terenu nameću nam veoma važna pitanja: Da li je na prostoru Kosova i Metohije došlo do suštinskog pomirenja među zajednicama? Da li su počinioci svih zločina kažnjeni? Da li se na Kosovu i Metohiji poštuju elementarna ljudska prava manjinskih zajednica? Da li je

interno raseljenim licima omogućen povratak? Odgovor na sva ova pitanja je, nažalost, ne.

Osvrnuću se kasnije na aktuelni izveštaj generalnog sekretara i dešavanja u prethodnom kvartalu, ali želim pre toga da vam ukažem na neke važne činjenice koje bi svi vi koji se zalažete za ukidanje ili smanjenje sednica i same misije trebalo da imate u vidu.

Misija UNMIK prisutna je već 19 godina na terenu i ona je uradila mnogo da se prilike na Kosovu i Metohiji promene. Veliki je posao urađen, ali on nije završen. Dug je put pređen od 1999, dugo je trebalo da predstavnici Beograda i Prištine sednu za isti sto i počnu da razgovaraju, nije bilo lako doći do prvih dogovora, ali su oni ipak postignuti. Uprkos tome što se od početka suočavamo sa velikim problemima u sprovođenju postignutih dogovora od strane Prištine, i dalje smo uvereni da je jedini put za pronalaženje dugoročno održivog rešenja dijalog i da se on mora nastaviti. Zbog toga smatram da SB ima dužnost i obavezu da pomogne u pronalaženju tog rešenja i normalizaciji prilika na KiM, koji su, ne smemo zaboraviti, važni i za stabilnost čitavog regiona. Veliki je trud uložen u stabilizaciju prilika na terenu svih ovih godina i samo ako nastavimo da mirnim putem rešavamo sva otvorena pitanja možemo očekivati normalizaciju stanja. Zbog toga ne smemo dozvoliti da se nekim ishitrenim i nepotrebnim potezima ugroze svi do sada uloženi naponi. Upravo zato apelujem na vas da sagledate širu sliku i podržite naše napore da zajednički dođemo do trajnog rešenja. Nastojanja da se smanji UNMIK i njegov budžet, promeni njegov mandat, prorede sednice SB i sl. nikako ne doprinose stvaranju povoljne klime za ostvarivanje ovih ciljeva. Ona samo unose dodatne nesuglasice kako među članicama SB, tako i između Beograda i Prištine. Debate o tome da li SB treba da posveti ovoj temi 3 sata svaka tri meseca (12 sati godišnje) zaista nam nisu potrebne u ovom trenutku. Ono što je potrebno je da se sve što je dogovoreno sprovede bez dodatnih uslovljavanja i da se za sva nerešena pitanja pronađu rešenja isključivo putem dijaloga.

Poštovani članovi Saveta bezbednosti,

Osvrnuo bih se sada na Izveštaj generalnog sekretara za prethodni kvartal i dešavanja na terenu, pre svega da bih činjenicama potkrepio upravo iznete stavove da je situacija na KiM i dalje nestabilna i da je međunarodno prisustvo još uvek više nego potrebno. Verovatno se sećate da smo na prošloj sednici svi bili duboko potreseni svirepim ubistvom Olivera Ivanovića, lidera inicijative "Sloboda, demokratija, pravda" i jednim od najviđenijih srpskih političara na Kosovu i Metohiji. Predstavnici Prištine obećali su upravo pred ovim cenjenim telom tada da će "prevrnuti nebo i zemlju da pronađu i kazne počinioce". Počinioци nisu pronađeni, ni procesuirani, o istrazi ne znamo gotovo ništa osim da "nije ostvaren nikakav napredak" i da je istragu preuzela specijalna istražna kancelarija Kosova "zbog kompleksnosti slučaja".

Pored toga, čitavu Srbiju, a posebno Srbe na Kosovu i Metohiji, duboko su potresli i ozbiljno zabrinuli događaji u Kosovskoj Mitrovici od 26. marta ove godine. Tog dana su razgovori u okviru unutrašnjeg dijaloga o Kosovu i Metohiji prekinuti varvarskim aktom do zuba naoružanih maskiranih pripadnika specijalnih jedinica „Kosovske policije“. Brutalan upad u zgradu, uz upotrebu ogoljene sile protiv nenaoružanih građana, predstavlja opasno, neodgovorno i neprihvatljivo ponašanje predstavnika privremenih institucija samouprave u Prištini. Među povređenima su se našli Marko Djurić, direktor Kancelarije za Kosovo i Metohiju, kao i drugi funkcioneri Vlade Republike Srbije, ministri iz redova srpske zajednice u pokrajinskoj vladi

Kosova i Metohije, poslanici u pokrajinskoj skupštini i drugi građani, ukupno njih 36. Jedan od Srba, inače ministar u pokrajinskoj vladi, zadržan je na lečenju u bolnici.

Nelegalno priveden, direktor Kancelarije za Kosovo i Metohiju Marko Djurić, glavni pregovarač srpske strane u tehničkom dijalogu sa Prištinom, bio je maltretiran i pretučen, da bi, s liscama na rukama, na kraju bio vučen ulicama Prištine i izložen, u unapred režiranoj predstavi, mržnji rulje i besprizornom poniženju, što je, složićete se, nezabeleženo u istoriji diplomatije. Kako da posle ovakvog tretmana Marko Djurić ponovo sedne za pregovarački sto? Opravdanja koja je za ovaj čin Priština pokušala da pronađe u navodnom neizdavanju dozvole gospodinu Djuriću da poseti Pokrajinu, apsolutno su neistinita. Obaveštenje o poseti bilo je, u skladu sa Dogovorom o posetama zvaničnika, postignutim pod pokroviteljstvom EU, blagovremeno poslato Prištini, čak mnogo pre roka predviđenog Dogovorom.

Teško je ovaj čin protumačiti drugačije do provokacijom prištinske strane koja predstavlja ozbiljan udarac dijalogu i koja je doprinela narušavanju mira i bezbednosti ne samo Srba na Kosovu i Metohiji, već i čitavog regiona. Ona pokazuje koliko je situacija u Pokrajini krhka i nestabilna i koliko brzo neodgovorni i jednostrani potezi mogu da ugroze mir i bezbednost. Bili smo iskreno šokirani dešavanjima na KiM tog dana, ali i odsustvom adekvatne reakcije pre svega EU, kao posrednika u dijalogu sa Prištinom, čija misija EULEKS bi na Kosovu i Metohiji trebalo da brine o vladavini prava, ali i o tome kako se ponaša „Kosovska policija“. Na delovanje specijalnih snaga „Kosovske policije“ nije reagovao ni KFOR, koji bi, u skladu sa ranije postignutim dogovorima, trebalo da spreči da na sever Pokrajine, sa većinskim srpskim stanovništvom, gde se pomenuti incident desio, uopšte dođu pripadnici kosovskih specijalnih policijskih jedinica. Upotreba sile i pretnje silom ne smeju biti ni pod kojim uslovima tolerisane i zaslužuju da, bez rezervi, budu jasno i nedvosmisleno osuđene od strane svih relevantnih međunarodnih faktora.

Podržavamo poziv sadržan u Izveštaju generalnog sekretara UN na temeljnu istragu događaja od 26. marta, uz potrebu preduzimanja odgovarajućih korektivnih mera u slučaju nepoštovanja ljudskih prava. U tom smislu, važno je i zapažanje generalnog sekretara da je ponašanje "Kosovske policije" u slučaju hapšenja Marka Djurića, koje je rezultiralo i brojnim povređivanjima građana, razlog za zabrinutost.

Ovakve akcije nedvosmisleno potvrđuju i našu zabrinutost izazvanu aspiracijama Prištine da promenom i proširenjem mandata tzv. „Kosovskih bezbednosnih snaga“ otpočnu proces njihove transformacije u „Kosovske oružane snage“. Time bi se ne samo flagrantno prekršili rezolucija SB UN 1244 (1999) i Vojno-tehnički sporazum iz Kumanova, već bi se dodatno destabilizovala bezbednosna situacija kako u Pokrajini, tako i šire u regionu. Podsetiću da rezolucija SB UN 1244 (1999) ne predviđa formiranje "Kosovskih oružanih snaga", kao i da snage KFOR predstavljaju jedinu legalnu vojnu snagu na Kosovu i Metohiji i odgovorne su za sve vojne aspekte bezbednosti u Pokrajini. U tom kontekstu, očuvanje statusne neutralnosti KFOR-a i njegovog nesmanjenog prisustva od ključnog su značaja sa stanovišta realizacije njegovog mandata. Želim da istaknem da EU i NATO nisu podržali planove Prištine da jednostrano formira "Vojsku Kosova" i očekujem da ostanu dosledne u tom stavu. Ono na šta bih ovom prilikom posebno skrenuo pažnju jeste to da je jedan broj zemalja, a radi se o članicama EU i NATO, prihvatio akreditaciju tzv. "kosovskih vojnih izaslanika", čime se krši rezolucija SB UN

1244 (1999), po kojoj Priština ne može imati vojsku ni ministarstvo odbrane, pa samim tim ni "vojne izaslanike".

Gospođo predsednice,

Podsetio bih vas još jednom na snažnu opredeljenost Srbije da sva pitanja rešava putem dijaloga i verujem da smo tokom proteklih godina, u tom kontekstu, pokazali zavidnu političku zrelost i odgovornost. Pre pet godina lično sam potpisao Prvi sporazum o principima koji regulišu normalizaciju odnosa Beograda i Prištine, tzv. Briselski sporazum. Kao što sam već rekao, nije bilo nimalo lako doći do tog sporazuma i nije nam bilo lako sprovesti obaveze koje smo tim sporazumom preuzeli. Ali smo ih sproveli gotovo sve, uključujući i politički najosetljivije aspekte poput integracije policije i pravosuđa. Sa druge strane, Priština je takođe preuzela obaveze potpisivanjem tog sporazuma, a najvažnija je uspostavljanje Zajednice srpskih opština na koje se odnosilo čak šest tačaka ovog sporazuma. To je, podvlačim, ključni deo Sporazuma i obaveza koju Priština, uprkos kontinuiranim apelima međunarodne zajednice svih ovih godina, do dan danas nije sprovela. Posledica toga je da, umesto da danas ovde analiziramo šta je to što je do sada svojim radom postigla ZSO u proteklih pet godina, mi još uvek govorimo o njenom formiranju. Uspostavljanje ZSO za Srbiju i Srbe na Kosovu i Metohiji predstavlja pitanje od krucijalne i nemejljive važnosti, budući da Zajednica treba da zaštiti njihove vitalne interese, bude garant očuvanja njihovog identiteta i unapredi svakodnevni život Srba u Pokrajini. Njeno uspostavljanje nije i ne sme da bude gest nečije dobre volje, već ostvareno pravo, garantovano od strane svih potpisnika Briselskog sporazuma, uključujući i EU. Ne može i ne sme biti mesta za selektivnu implementaciju dogovorenog, odnosno jednostrano menjanje postignutog sporazuma. ZSO mora biti formirana u skladu sa Briselskim sporazumom, njegovim principima i implementacionim planom.

Izjave koje se mogu čuti od predstavnika Prištine, poput najnovije da će formiranje ZSO biti uslovljeno dobijanjem "stolice" u UN, samo potvrđuju da Priština nema istinsku nameru da ispuni svoje obaveze iz Briselskog sporazuma već da ga na najgrublji način krši. Sa žaljenjem moram da konstatujem da je šefica Kancelarije EU u Prištini, izlazeći iz okvira svog mandata, izrazila podršku ovakvoj platformi Prištine, nipodaštavajući tako Sporazum na koji je EU stavila svoj potpis. Opravdano sumnjamo u iskrenost sa kojom Priština sa zakašnjenjem od pet godina ulazi u ovaj proces, uprkos deklarativnim najavama da će biti preduzete određene aktivnosti oko ZSO. Strahujemo da je reč o još jednom političkom manevru koji ima za cilj smanjenje međunarodnog pritiska, a ne istinskoj spremnosti da se konačno ispune preuzete obaveze. Zato je važno da se danas u SB čuje jedinstven stav da formiranje ZSO više ne može i ne sme da čeka. I ne mogu se pritom ponavljati pozivi obema stranama da ispune preuzete obaveze, jer je jedna strana to već učinila, a druga nije.

Poštovani članovi Saveta bezbednosti,

Kako bi se obezbedilo pridržavanje dogovorima, olakšala primena Briselskog sporazuma, održala stabilnosti i uspostavila vladavina prava na KiM, od suštinske važnosti je međunarodno prisustvo. U tom smislu neophodno je zadržati dosadašnji obim nadležnosti Misije EULEKS-a. U potencijalne izmene njenog mandata mora se uključiti i SB UN. Svaka promena u radu EULEKS-a utiče i na angažman drugih međunarodnih Misija (KFOR, UNMIK, OMIK) i zahteva

izmenu u radu tih Misija u skladu sa očuvanjem funkcionalnosti međunarodnog prisustva. Prenošanjem ovlašćenja EULEKS-a na PIS gubi se statusno - neutralni karakter, što vodi apsolutno neprihvatljivoj afirmaciji „državnosti Kosova“.

Gospodo predsednice,

Ne mogu a da i ovom prilikom ne spomenem više od 200.000 proteranih Srba i drugih nealbanaca, veliki broj srušenih i spaljenih crkava, manastira i kulturno-istorijskih spomenika. U aktuelnom izveštaju generalnog sekretara registrovan je povratak 3 interno raseljena lica. Dobro ste čuli - tri. Da li verujete da je to dovoljno i da međunarodna zajednica treba da odustane od pokušaja da se na Kosovu i Metohiji stvore uslovi koji bi interno raseljenim licima omogućili povratak i ostvarivanje svojih prava. To je najmanje što dugujemo svima onima koji ni danas ne mogu da se vrate u svoje domove na Kosovu i Metohiji. Nije li činjenica da je svega 1,9% interno raseljenih lica ostvarilo održivi povratak dovoljno snažan argument ne samo za nastavak aktivnosti UNMIK-a, već i za i njihovo jačanje. O protivpravnom nasilju koje sprovode PIS, odnosno izostanku volje kod prištinske strane za bilo kakvo istinsko unapređenje demokratskih standarda i vladavine prava, poštovanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, svedoče i nedavna arbitrarna hapšenja na prelazu Jarinje. Ona su najčešće izvedena na osnovu tajnih spiskova, pravljenih uglavnom na osnovu lažnih dojava i iskonstruisanih svedočenja. Cilj ovakve prakse je stvaranje nespokoja i straha u redovima srpskog naroda na Kosovu i Metohiji, ograničavanje slobode kretanja i obeshrabrivanje povratka interno raseljenih lica. Teško da se, stoga, može očekivati da broj povratnika bude veći sve dok se sistemski ne reše problemi koji predstavljaju njihovu svakodnevicu, jer su, pored arbitrarnih hapšenja, izloženi i institucionalnoj diskriminaciji, zastrašivanju, odsustvu sankcionisanja nacionalne i verske mržnje i etnički motivisanog nasilja, lične i imovinske sigurnosti i vladavine prava, kao i sknavljenju spomenika, čije konkretne primere navodi i generalni sekretar u svom Izveštaju.

I ovom prilikom želim da ponovim - zločini počinjeni na Kosovu i Metohiji ne smeju proći nekažnjeno. Podsetio bih da je proces suočavanja sa istinom prvi korak ka pomirenju, ali da je neophodno da svi koji su počinili zločine za to odgovaraju. Srbija je, sa svoje strane, napravila veliki iskorak u tom smislu. Sa druge strane, počinio zločina nad Srbima i drugim nealbanacima na Kosovu i Metohiji, ni devetnaest godina kasnije, još uvek nisu kažnjeni. Pozicije koje zauzimaju pojedina lica u privremenim institucijama samouprave na Kosovu i Metohiji ne mogu i ne smeju da budu prepreka ostvarivanju pravde. Veoma smo zabrinuti što još uvek nije podignuta nijedna optužnica pred Specijalnim sudom za zločine počinjene od strane OVK i što se početak rada Suda stalno odlaže.

Sada već bivši tužilac Dejvid Švendimen, u svojim razmišljanjima o vremenu provedenom na toj funkciji, adekvatno je sažeo ovu našu zabrinutost: "Žurba nije prijatelj pravde, ali to nije ni nerazumno odlaganje. Što se više udaljavamo od vremena kada su zločini počinjeni, naponi da se oni procesuiraju izgledaju sve manje kredibilno, a percepcija o legitimitetu tih napora postaje sve slabija".

Srbija u skladu sa svojim zakonima, koji su u punoj meri usklađeni sa međunarodnim pravom, neće odustati od krivičnog gonjenja lica za koje postoje dokazi da su na Kosovu i Metohiji izvršila krivična dela ratnih zločina protiv civilnog stanovništva. U tom kontekstu, važna je

nedavna odluka Interpola o vraćanju u sistem Interpola međunarodnih poternica za određenim brojem lica optuženih za zločine na Kosovu i Metohiji.

Gospođo predsednice, uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Republika Srbija radi na zaštiti svojih nacionalnih i državnih interesa, poštujući osnovne postulate međunarodnog prava, prevashodno principe suvereniteta i teritorijalnog integriteta i nastaviće da koristi sva diplomatska sredstva sa ciljem suprotstavljanja secesionističkom pokušaju Prištine koji predstavlja opasan presedan koji je, svedoci smo tome, već dao podstrek raznim separatističkim pokretima u drugim delovima sveta. Uveren sam da niko od vas, da se kojim slučajem nađe u poziciji Srbije, ne bi postupio drugačije. Sve aktivnosti koje Srbija preduzima odraz su nastojanja da se odbrane autoritet međunarodnog prava, Povelje UN i pravno obavezujuće rezolucije SB UN 1244 (1999), kojom se garantuje njen suverenitet i teritorijalni integritet i da se ukaže na neprihvatljivost unilateralizma kao načina rešavanja bilo kog pitanja u međunarodnim odnosima. Pomenuo bih i ovaj put da se u dužem vremenskom periodu suočavamo i sa nastojanjima Prištine da ostvari punopravno članstvo u brojnim međunarodnim organizacijama. Poslednji takvi primeri predstavljaju pokušaji „Kosova“ da postane član Uneska, Interpola i Svetske carinske organizacije, koji su u potpunoj suprotnosti sa osnovnim principima međunarodnog prava i štetno i nepotrebno politizuju rad ovih međunarodnih organizacija.

Na kraju, želeo bih da se zahvalim svim državama koje nisu priznale jednostrano proglašenu nezavisnost Kosova na njihovoj doslednoj podršci i principijelnom poštovanju Povelje UN i rezolucije SB UN 1244 (1999), kao i onima koje su odluku o priznanju povukle ili razmatraju povlačenje. U tom kontekstu, želim da članicama SB koje upućuju proteste državama koje povuku priznanje, ukažem da takvi potezi ne doprinose bržem i efikasnijem rešavanju problema. Davanje bezuslovne podrške jednoj strani nikako ne pomaže postizanju kompromisa. Srbija sve vas, uvaženi članovi ovog tela, tretira kao prijatelje i partnere. Očekujemo i pozdravili bismo kada biste i vi Srbiju tretirali kao prijatelja i partnera što uključuje i veće razumevanje naših stavova i argumenata. Bili smo na istoj strani u Prvom i Drugom svetskom ratu. Ove godine, 28. jula nas očekuje obeležavanje 100 godina od kada se srpska zastava viorila na Beloj kući i svim javnim zgradama u SAD po naredbi tadašnjeg predsednika Vudroa Vilsona, u znak počasti za ogromna stradanja srpskog naroda u Prvom svetskom ratu. Ove godine se očekuje poseta francuskog predsednika Makrona koji će sa predsednikom Vučićem otkriti restaurirani spomenik zahvalnosti Francuskoj za istorijsko savezništvo u Prvom svetskom ratu. U Londonu će u julu biti održan Samit Evropske unije i Zapadnog Balkana o evropskoj budućnosti našeg regiona. Srbija želi da sa zapadnim zemljama nađe zajednički interes. Nadam se da je svima jasno da bez uvažavanja interesa Srbije i srpskog naroda, ne može da bude trajnog mira i stabilnosti na Balkanu i u čitavoj Evropi.

Naša politika je politika mira i ekonomskog povezivanja i prosperiteta. Zbog toga bih želeo da još jednom apelujem na sve vas da se fokusiramo na pronalaženje kompromisnog i održivog rešenja za ovaj višedecenijski problem, kako bi ceo Zapadni Balkan konačno postao prostor trajnog mira, stabilnosti, bezbednosti i poverenja.

Zahvaljujem na pažnji."